

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Závadskej, členiek senátu JUDr. Marianny Reiffovej a JUDr. Aleny Poláčkovej, PhD., v právnej veci navrhovateľky **F. N.**, bytom v B., P. ul. č. X, zastúpenej JUDr. I. P., advokátom v B., L. ul. č. X, proti odporkyňi **Sociálnej poisťovni v Bratislave**, Ul. 29. augusta č. 8, o preplatok na dôchodku manželky, na odvolanie odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. septembra 2007, č.k. 17 S 37/2002 – 90, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 25. septembra 2007, č.k. 17 S 37/2002 – 90, **p o t v r d z u j e .**

Výrok tohto rozsudku prvostupňového súdu o trovách konania **z m e ň u j e** tak, že odporkyňa je povinná zaplatiť náhradu trov právneho zastúpenia navrhovateľky k rukám jej právneho zástupcu JUDr. I. P. v sume 16 298 Sk do 3 dní.

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 25. septembra 2007, č.k. 17 S 37/2002 – 90, potvrdil rozhodnutie odporkyne zo 4. októbra 2001 číslo X., ktorým podľa § 96 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov /ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“, zastavila výplatu dôchodku manželky od 22. októbra 2001 a zrušil jej rozhodnutie z 22. januára 2002 číslo X., ktorým podľa § 107 zákona o sociálnom zabezpečení v znení zákona č. 306/1991 Zb. uložila navrhovateľke povinnosť vrátiť

neprávom vyplatenú sumu na dôchodku manželky za čas od 1. júla 1994 do 21. októbra 2001 vo výške 46 602 Sk v lehote 30 dní od doručenia rozhodnutia. Zároveň odporkyňa zaviazal zaplatiť navrhovateľke náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 19 117 Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

V odôvodnení tohto rozsudku krajský súd k rozhodnutiu zo 4. októbra 2001 číslo X. uviedol, že dôchodok manželky bol navrhovateľke priznaný rozhodnutím dávkovej komisie Obvodného národného výboru Bratislava II z 22. decembra 1981 s účinnosťou od 26. novembra 1981 na meno M., namiesto krstného mena F., ktoré bolo zmenené na základe nahlásenia pošty v roku 1987 a v ktorom bolo nesprávne uvedené rodné číslo X., namiesto správneho X. Druhým rozhodnutím z 22. januára 2002 číslo X. bol predpísaný preplatok na dôchodku manželky k náhrade navrhovateľke za čas od 1. júla 1994 do 21. októbra 2001, odkedy jej nepatrila, lebo jej od 1. júla 1994 vznikol nárok na pomerný starobný dôchodok. Krajský súd vychádzal z názoru, že hoci navrhovateľka pri spisovaní žiadosti o pomerný starobný dôchodok uviedla, že nepoberá iný dôchodok, nemusela v plnej miere chápať význam položených otázok a posúdiť ich následky. Vychádzal z názoru, že psychické ochorenie navrhovateľky mohlo spôsobiť, že nepochopila požiadavku na poskytnutie požadovaných údajov a následky ich nesprávneho oznámenia. Podľa názoru krajského súdu bolo povinnosťou odporkyne posúdiť rozpoznávaciu a ovládaciu schopnosť navrhovateľky aj s prihliadnutím na jej zdravotný stav, ako aj celkovú úroveň jej vzdelania a mentálne schopnosti. Napriek skutočnosti, že navrhovateľka porušila povinnosti, uvedené v § 107 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, nepovažoval za preukázané, že sa tak stalo jej zavinením alebo že dávku vylákala alebo ju prijímala nedobromyseľne. Napadnuté rozhodnutie z 22. januára 2002 preto zrušil a vec vrátil odporkyňi na ďalšie konanie.

Proti tomuto rozsudku podala odvolanie odporkyňa v časti, v ktorej krajský súd zrušil rozhodnutie z 22. januára 2002 číslo X. a vec jej vrátil na ďalšie konanie, ako aj v časti, v ktorej jej krajský súd uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľke náhradu trov konania v sume 19 117 Sk. Žiadala odvolací súd zmeniť v tejto časti rozsudok krajského súdu a jej rozhodnutie z 22. januára 2002 číslo X. ako správne potvrdiť a účastníkom náhradu trov konania nepriznať. So zisteniami krajského súdu nesúhlasila z dôvodov, že navrhovateľka si nárok na pomerný starobný dôchodok žiadosťou z 25. januára 1993 uplatnila sama a žiadosť aj sama podpísala. Na položenú otázku pracovníčky odporkyne odpovedala, že dôchodok nepoberá tiež, že údaje v žiadosti, že sú pravdivé a úplné a že si je vedomá, že nepravdivé

údaje môžu mať za následok odňatie neprávom získaného dôchodku, ale aj trestné stíhanie. Na toto vyhlásenie mal krajský súd prihliadať s ohľadom na skutočnosť, že pri spisovaní predmetnej žiadosti nebola a ani doposiaľ nie je pozbavená spôsobilosti na právne úkony a preto navrhovateľka je za svoje právne úkony zodpovedná v celom rozsahu. Zamlčanie skutočnosti, že poberá dôchodok manželky, pri spisovaní žiadosti o pomerný starobný dôchodok 25. januára 1993 a pri spisovaní žiadosti o vdovský dôchodok 14. septembra 1999, označila za vedomé, čo podľa nej zakladá zodpovednosť navrhovateľky za preplatok na dávke v dobe od 1. júla 1994 do 21. januára 2001 podľa § 107 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení a je povinná ho vrátiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací /§ 250s OSP/ preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolaniu odporkyne možno vyhovieť len čiastočne.

Podľa § 107 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení, príjemca dávky, ktorý nesplnil niektorú jemu uloženú povinnosť, prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila, alebo vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila, je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého nepatrila vôbec alebo v poskytovanej výške; to platí najmä vtedy, keď nesplnil ohlasovaciu povinnosť, dávku vylákal alebo zamlčal niektorú rozhodnú skutočnosť.

Z dávkových spisov vyplýva, že navrhovateľke bol rozhodnutím dávkovej komisie Obvodného národného výboru Bratislava II z 22. decembra 1981 číslo X., (správne malo byť X.), podľa § 43 zákona č. 121/1975 Zb. priznaný od 26. novembra 1981 dôchodok manželky v sume 200 Kčs mesačne na meno M. N., a vyplácaný jej bol zrejme na nesprávnu adresu v B., K. č. X. K oprave mena došlo na základe hlásenia pošty v roku 1987, rodné číslo opravené nebolo. Rozhodnutie dávkovej komisie bolo odporkyni doručené 24. decembra 1981 a nachádza sa v dávkovom spise navrhovateľky.

Zo spisov vyplýva, že navrhovateľka neoznámila skutočnosť, že poberá dôchodok manželky. Táto skutočnosť však odporkyni musela byť známa, lebo dôchodok manželky jej vyplácala ona sama. Okrem toho, že poberá viac dôchodkov sa odporkyňa dozvedela

2. októbra 2001 ešte aj z hlásenia pošty, z ktorého dôvodu odporkyňa rozhodnutím zo 4. októbra 2001 zastavila výplatu dôchodku manželky navrhovateľke od 22. októbra 2001. Do pozornosti treba dať, že na doručenke je strojom napísané nesprávne rodné číslo navrhovateľky X. /správne je X./ a aj na rozhodnutí bolo dodatočne opravované, čo platí aj o rozhodnutí z 31. mája 2002, nachádzajúcom sa v administratívnom spise, ktorým bol navrhovateľke odňatý dôchodok manželky od 22. októbra 2001. Na základe žiadosti zo 14. septembra 1999 bol navrhovateľke od 29. augusta 1999 priznaný vdovský dôchodok rozhodnutím z 28. septembra 1999 číslo X. v sume 3 023 Sk v súbehu s pomerným starobným dôchodkom 1 010 Sk mesačne, spolu 4 033 Sk mesačne. Preskúmaným rozhodnutím z 22. januára 2002 číslo X. bol navrhovateľke predpísaný na náhradu preplatok na dôchodku manželky za čas od 1. júla 1994 do 21. októbra 2001 vo výške 46 602 Sk z dôvodu, že pri uplatnení nároku na pomerný starobný dôchodok v roku 1994 nehlásila, že poberá dôchodok manželky.

Napriek skutočnosti, že navrhovateľka pri spisovaní žiadosti o pomerný starobný dôchodok oznámila odporkyňi, že „nedostáva žiaden iný dôchodok“, odporkyňa rozhodnutím z 24. augusta 1994 číslo X. priznala od 1. júla 1994 v sume 986 Sk mesačne, ale výplatu dôchodku manželky nezastavila, ani o odňatí nároku na tento dôchodok nerozhodla, hoci vedela z dávkového spisu, že navrhovateľke bol priznaný a vyplácaný dôchodok manželky aj v čase, keď jej nepatrilo, teda od 1. júla 1994 do 21. októbra 2001 čím vznikol preplatok na dávke vo výške 46 602 Sk.

Za preplatok na dávke z dôvodu neohlásenia alebo zamlčania rozhodných skutočností pre trvanie nároku na dávku alebo jej výplatu navrhovateľka nezodpovedá, lebo medzi jej prípadným porušením právnych povinností a vznikom preplatku nie je priama príčinná súvislosť, a k zastaveniu výplaty dávky a k jej odňatiu mohlo dôjsť bez ohľadu na konanie navrhovateľky.

Námietka odporkyne, že navrhovateľka nebola a ani v súčasnosti nie je pozbavená spôsobilosti na právne úkony, a to ani čiastočne zodpovedá skutočnosti. Navrhovateľka však nevie čítať ani písať, naučili ju len podpísať sa. Podľa výpovede jej syna, ale aj z obsahu lekárskej správy MUDr. O. V. z 27. septembra 2004, navrhovateľka bola psychiatricky liečená od tragického úmrtia dcéry v roku 1966. Podľa obsahu ďalšej lekárskej správy z 2. februára 1990, ktorú vypracovala psychiatrička MUDr. E. D., navrhovateľka bola

psychiatricky liečená od roku 1977 a bola opakovane hospitalizovaná v psychiatrických zariadeniach s diagnózami hypochondrický vývoj u anomálne štrukturovanej, psychopatickej osobnosti, bola jej zistená oligofrénia-ťažká debilita a neurasthenický syndróm. Sústavne sa nachádza pod vplyvom psychofarmák a je v stálej liečbe ambulantného psychiatra.

V dôsledku uvedených skutočností aj s prihliadnutím na vyjadrenia jej syna o tom, že už v minulosti jej veci vybavoval na úradoch jej manžel a v súčasnosti on, a aj po zohľadnení skutočností, že s navrhovateľkou je zlá a ťažká komunikácia (viď pojednávanie z 27. júla 2004), aj odvolací súd zhodne s krajským súdom dospel k záveru, že navrhovateľka už v čase od 1. júla 1994 až 21. októbra 2001, kedy vznikol preplatok na dôchodku manželky, nebola spôsobilá duševne pochopiť právny úkon uplatnenia dôchodku manželky na príslušnom orgáne a vedome vylákať priznanie dávky, resp. pri poberaní viacerých dôchodkov, nebola schopná posúdiť, že jej niektorý z nich v určitom období nepatrí. Okolnosť, že sa jej vyplatila dávka neprávom, nebola schopná posúdiť, uvedomiť si pre svoju negramotnosť, stav duševného zdravia, ako aj operácie mozgu. Za tohto stavu nepochybil krajský súd, keď preskúmané rozhodnutie odporkyne z 22. januára 2002 číslo X. zrušil s tým, že navrhovateľka za v ňom predpísaný preplatok nezodpovedá.

Z uvedených dôvodov odvolací Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu v celom rozsahu podľa § 219 OSP ako vecne správny potvrdil.

Výrok o trovách prvostupňového konania odvolací súd zmenil s poukazom na § 224 ods. 2 OSP tak, že nepriznal navrhovateľke náhradu za úkon za obstaranie lekárskej zdravotnej dokumentácie 15. februára 2002, lebo obstaranie listín bolo obsiahnuté v úkonoch pod 1 a 3, za ktoré jej priznal náhradu trov konania, ako je uvedené v odôvodnení rozsudku súdu prvého stupňa v časti, týkajúcej sa trov konania. Odvolací súd nepriznal navrhovateľka ani náhradu trov právneho zastúpenia za jeden úkon, a to za podanie z 28. augusta 2007 (č.l. 85), lebo išlo o jednoduché oznámenie o prevzatí predvolania na pojednávanie na deň 25. septembra 2007, ktoré bolo nadbytočné a nebolo pre postup súdu v konaní potrebné.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 11. decembra 2008

JUDr. Elena Závadská, v.r.

Za správnosť vyhotovenia :
Mária Kráľová

predsedníčka senátu